

Finansdepartementet

E-post: fl.fma.b@regeringskansliet.se
fi.registrator@regeringskansliet.se

2020-04-16

Remissyttrande

Er ref: Fi Dnr 2019/04029/B

Vår ref: Dnr 235/6

Remiss – Betänkandet En ny riksbankslag (SOU 2019:46)

Finansbolagens förening har inbjudits att lämna synpunkter på rubricerad remiss.

Finansbolagen delar i allt väsentligt de allvarliga invändningar mot förslaget som tas upp både i det särskilda yttrandet av sakkunnige Anders Vredin och i Riksbankens remissvar över betänkandet. Sammanfattningsvis är förslaget för detaljerat och oflexibelt för att kunna fungera i de många oförutsägbara situationer som kommer att uppstå. Skarpa gränser mellan vilka åtgärder som kan användas för att uppnå ett (eller flera) mål är inte ändamålsenlig och i grunden feltänkt. Frihet (mindre detaljstyrning) som balanseras upp av ett förstärkt ansvarsutkrävande är i stället den modell som bör väljas för en modern Riksbankslag. Finansbolagen delar även synpunkten som framförs i det särskilda yttrande av sakkunnige Per Krusell nämligen att behovet av djup och samtidigt bred samlad kompetens talar för att öka, snarare än att som kommittén föreslår, minska antal direktionsledamöter.

Finansbolagen begränsar i övrigt sitt yttrande till i första hand frågor om konkurrensneutralitet och effektivitet och därmed sammanhängande samhällsekonomiska vinster som följer av att samtliga institut ska kunna ta del av generella likviditetsstödjande åtgärder och ytterst lån från Riksbanken i dess roll som "lender of last resort".

Synpunkter på utredningens förslag

Målen för verksamheten

Finansbolagen tillstyrker kommitténs förslag att Riksbanken inom penningpolitiken ska bidra till en balanserad utveckling av produktion och sysselsättning utan åsidosättande av prisstabilitets-målet, som ligger i linje med gällande praxis. Som utredningen beskriver påverkar penningpolitik inte bara inflationen utan även realekonomin vilket gör att realekonomiska hänsyn är viktiga, inte minst för näringslivet.

Finansbolagen tillstyrker även att det införs en uttrycklig bestämmelse om att ett mål för Riksbankens verksamhet är att bidra till att det finansiella systemet är stabilt och effektivt. Enligt Finansbolagen ligger i effektivitet att även i samband med kriser upprätthålla en effektiv konkurrens på marknaden. Nyttan med att upprätthålla en effektiv konkurrens så att

även mindre solventa aktörer kan fortsätta sin verksamhet och därmed upprätthålla både konkurrensen och kreditförsörjningen till sina kunder bör därmed beaktas. Varje kris leder annars till den, även för systemstabiliteten, negativa effekten att marknaden ytterligare koncentreras till ett fåtal s.k. systemviktiga institut som på olika sätt skyddas av staten. Med konkurrensneutral reglering och tillämpning skulle effektiviteten öka samtidigt som även stabilitetsriskerna som är förknippade med den nuvarande marknadsstrukturen på sikt skulle kunna minska snarare än öka i följd av att enbart större institut skyddas av staten. Kontinuitet i kreditförsörjningen även från mindre institut är även viktigt för hushåll och företag som annars i en krissituation riskerar att behöva ägna onödigt tid och kraft åt jaga ny kreditgivare från en mycket begränsad krets systemviktiga institut. I sammanhanget bör risken för spridningseffekter beaktas när flera mindre institut, dock väsentligen större än många mindre banker, som kan rikta sig mot samma marknadssegment t.ex. fordonsfinansiering eller kundsegment t.ex. små och medelstora företag, tillåts falla helt okontrollerat och samtidigt.

Det finns anledning att beakta erfarenheter från tidigare kriser

En erfarenhet från krisen på 1990-talet är att dess samhällsekonomiska effekter hade kunnat begränsas avsevärt om solventa mindre institut erbjudits samma möjligheter som bankerna erbjöds. Erfarenheten från den senaste finanskrisen runt 2008 är att Riksbanken visserligen utvidgade motparts-kretsen till att omfatta även kreditmarknadsbolag samt utvidgade godtagbara säkerheter, vilket var positivt. Anpassningen av godtagbara säkerheter var dock otillräckligt i och med att kreditmarknadsbolag med sin specialiserade verksamhet inte hade de värdepapper som likväl krävdes.

Det finns anledning att beakta utvecklingen sedan finanskrisen och pågående kris

Sedan 2008 har en omfattande förändring av marknaden skett. Säljstödande finansiering (som är undantaget från tillståndsplikt enligt LBF) har blivit en integrerad del av många företags erbjudanden både till konsumenter och företagskunder. Det är exempelvis allt vanligare att varor eller tjänster inte betalas av kunden samband med ett köp. Istället betalas varor eller tjänster (ofta integrerade erbjudanden) månadsvis. Detta gäller allt från mobiltelefoner till privatleasing av bilar (närmare 40 % av alla nya bilar till konsument). Det samma gäller leasing av maskiner, fordon och inventarier mm. till näringsidkare.

Många små och medelstora företag i Sverige har en betydande del av sin externa finansiering via finansbolag som är undantagna från tillståndsplikt (här ingår exempelvis flertalet stora fordonsfinansbolag och därmed en stor del av finansieringen av fordonssektorn som är av samhällskritisk vikt). I sammanhanget kan nämnas under den nu pågående Covid 19 epidemin har, i vart fall hittills, sådana företag uteslutits från att ta del av garantiprogram via Riksgälden, vilket Finansbolagen invänt emot i en skrivelse till Regeringen. I skrivelsen lyfter Finansbolagen fram att möjligheten att Riksbanken köper obligationer eller företagscertifikat från finansiella institut (undantagna från tillståndsplikt) som en önskvärd och verkningfull åtgärd i följd av Covid 19 epidemin. Riksbanken skulle genom den föreslagna regleringen och kravet på synnerliga skäl kunna få svårt att vidta sådana åtgärder. En sådan begränsning är därmed klart olämplig.

Föreslagna begränsningar i Riksbanken framtida handlingsfrihet bör inte genomföras

Finansbolagen noterar att kommittén konstaterar att det kan vara svårt att förutse hur nästa kris kommer att se ut. Den pågående Covid 19 epidemin är en närmast övertydlig påminnelse om detta och att landets mest välskötta och sunda företag helt utan egen förskyllan drabbas av omfattande störningar i likviditetsförsörjningen.

Begränsningar i möjligheterna till köp av obligationer och företagscertifikat och att bevilja generellt likviditetsstöd eller nödkrediter till solventa och välskötta företag, som enligt lag är undantagna från tillståndsplikt, riskerar att leda till både omfattande störningar och avbrott i kreditförsörjningen på samhällskritiska marknader samt till många kunder samt helt onödiga och mycket negativa samhällsekonomiska konsekvenser. Även erfarenheterna från 1990-tals krisen belyser detta.

En begränsning av motpartskretsen till enbart företag som står under tillsyn av Finansinspektionen ger inte den flexibilitet som erfarenhetsmässigt är nödvändig för att Riksbanken ska kunna göra de interventioner som faktiskt kan vara (samhällsekonomiskt) motiverade i form av generella likviditetsstödjande åtgärder eller nödkrediter. Finansbolagen anser därför att även företag som är undantagna från tillstånd enligt lagen om bank och finansieringsrörelse ska ingå motpartskretsen. Finansbolagen avstyrker därmed förslagen om att begränsa motpartskretsen till företag under finansinspektionens tillsyn.

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Lars Zacharoff

Per Holmgren